

КОГА УЧЕНИЦИТЕ ОДЛУЧУВААТ

Водич за симулација на процесот на одлучување во средните училишта

ВОВЕД

„Кога учениците одлучуваат“ претставува еднодневна активност наменета за 10 ученици од средните училишта каде тие се ставени во улога на носители на одлуки и во текот на еден училишен ден имаат можност да „управуваат со училиштето“ и да носат одлуки кои ги засегаат нивните соученици.

Активноста се спроведува во рамки на проектот **„Learning Engagement And Democracy“** кој има за цел да го унапреди учеството на учениците во процесите на носење одлуки во средните училишта.

Преку симулацијата, вклучените ученици поблиску се запознаваат со работата на училишните служби и нивните ингеренции, но и учат како демократски се спроведува процес на носење одлуки, каква улога имаат училишните служби во училишните процеси и значењето на конструктивната дискусија и дијалог.

ЦЕЛИ НА СИМУЛАЦИЈАТА

1. Учениците да се запознаат со ингеренциите на различните служби во училиштето;
2. Учениците да се запознаат со процесот на носење одлуки во рамки на училиштата и за улогата на различните тела во тие процеси;
3. Учениците да научат конструктивно да дискутираат, да соработуваат и да се консултираат при носењето на одредена одлука.

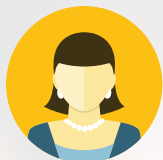
ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА СИМУЛАЦИЈАТА

Симулацијата ќе вклучи 10 ученици кои ќе имаат улога на директор на училиштето, помошник директор на училиштето, педагог, психолог и наставници- членови на наставнички совет.

Иако одговорниот наставник и одговорниот ученик имаат слобода да ги изберат учениците кои ќе земат учество во симулацијата, препорака е да се внимава во истата да има застапеност на ученици од различни генерации и смерови, како и еднаква родова застапеност.

Во текот на училишниот ден групата ученици, во своите улоги, ќе спроведат процес на носење одлуки, преку директна комуникација и интеракција со училишните служби, наставниците и учениците, учесниците во симулацијата.

УЛОГИ



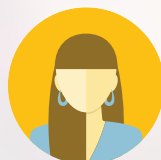
Еден ученик во улога на директор на училиштето



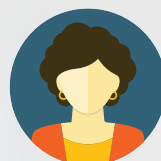
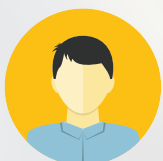
Еден ученик во улога на помошник директор на училиштето



Еден ученик во улога на психолог во училиштето



Еден ученик во улога на педагог во училиштето



Шест ученика во улога на наставници, членови на наставнички совет

ШТО ТРЕБА ДА ОПФАТИ СИМУЛАЦИЈАТА?



ПРАШАЊЕ КОЕ ЌЕ БИДЕ ВО ФОКУС НА СИМУЛАЦИЈАТА

Иако училиштата имаат слобода да изберат кое ќе биде прашањето во фокус на симулацијата и за кое учениците ќе спроведат процес на носење одлука, нашиот предлог е симулацијата да биде насочена кон:

„Воведување на програма за волонтирање и придонес кон заедницата во рамки на училиштето, наменета за вклучување на ученици во ваков вид на активности.“

Ова прашање е од голема важност бидејќи средношколците се многу малку вклучени во волонтерески активности. Тоа се забележува и во последните истражувања кои покажуваат дека **54%** проценти од средношколците никогаш до сега не учествувале во активности за решавање проблем во нивната заедница, а речиси **една четвртина** од средношколците изјавиле дека никогаш не би учествувале во волонтерски активности. Сепак, оставаме простор на самите училишта, доколку имаат тековно и актуелно прашање кое е од важност за училиштето, сами да го изберат прашањето кое ќе биде фокус на процесот на спроведување на симулацијата.

ШТО ТРЕБА ДА ОПФАТИ СИМУЛАЦИЈАТА?

Процесот на спроведување на симулацијата, во текот на еден училишен ден, треба да опфати и запази неколку важни аспекти:

СОСТАНОК ЗА ВОВЕДУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ВО СИМУЛАЦИЈАТА И ДОДЕЛУВАЊЕ НА УЛОГИ

Најпрво, одговорниот наставник дава вовед во симулацијата, ја објаснува целта на истата и го објаснува процесот за спроведување. Дополнително, на учениците им се доделуваат улогите кои ќе ги имаат во текот на денот. Препорака е доделувањето да се спроведе по случаен избор, пример со извлекување на ливчиња на кои се наведени улогите.

СРЕДБА НА УЧЕНИЦИТЕ СО УЧИЛИШНИТЕ СЛУЖБИ

Откако учениците се запознаени со симулацијата, со процесот и со своите улоги, секој ученик од нив остварува средба со службата во која припаѓа согласно добиената улога, со цел да се запознае со ингеренциите на истата. На средбата, учениците од самите служби добиваат информации за тоа како се одвива работниот процес на истите, кои се обврските кои ги имаат и за какви прашања тие одлучуваат. Дополнително, се запознаваат и со тековните процеси кои овие служби ги спроведуваат. Учениците исто така на оваа средба имаат можност да ги постават сите прашања кои ги интересираат, со цел подобро да се запознаат со својата улога во самата симулација. Прашања кои е важно да се постават:

- 1. Која е вашата генерална улога во училиштето?*
- 2. Кои се вашите задолженија за време на работниот ден?*
- 3. За какви прашања вие имате надлежност да одлучувате?*
- 4. Кои се моментални проекти или работи на кои работите?*
- 5. Кои други работи треба да ги знаеме, а би ни биле корисни за денешниот ден?*

ШТО ТРЕБА ДА ОПФАТИ СИМУЛАЦИЈАТА?

ПЛЕНАРНА (ЗАЕДНИЧКА) СРЕДБА НА СИТЕ УЧЕНИЦИ ВКЛУЧЕНИ ВО СИМУЛАЦИЈАТА, ЗА ДИСКУСИЈА И ОДЛУЧУВАЊЕ

Откако учениците ја одржале средбата со службите во чија улога се наоѓаат, сите се собираат на пленарна (заедничка) дискусија каде се отвора прашањето, истото се дискутира и се носи првична одлука. Дискусијата се фокусира на позитивните и негативните страни на воведувањето на ваков вид програма, на кој начин истата би се одразила на воспитно-образовниот процес, како истата би влијаела на текот на редовната настава, како истата би била прифатена од учениците и слични прашања кои се важни за да се донесе одлука.

Дискусијата е водена од ученикот кој е во улога на директор на училиштето, заедно со неговиот помошник кој води записник за дискусијата. Учениците учествуваат во дискусијата од позиција на службата од која се дел, а врз основа на ингеренциите со кои се запознаа преку средбите со службите. Прашања кои е важно да се опфатат:

1. *Кои се позитивните, а кои се негативните аспекти од воведувањето на оваа програма?*
2. *Кои потреби на учениците ќе ги задоволи оваа програма и каков ќе биде бенефитот на самите ученици?*
3. *Каков ќе биде ефектот врз секојдневната настава? Како да се спречи попречување на наставата при спроведувањето на програмата?*
4. *На кој начин учениците ќе можат да се вклучуваат во програмата?*
5. *Кој се ќе биде задолжен за спроведување на програмата и во каква улога?*

СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОЦЕС ЗА ДЕФИНИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

Откако ќе се донесе првичната одлука за воспоставување на програмата, учениците, во улога на службите спроведуваат процес за собирање предлози и разработка на програмата за волонтирање и придонес кон заедницата.

ШТО ТРЕБА ДА ОПФАТИ СИМУЛАЦИЈАТА?

Во оваа фаза, учениците кои се во улога на **директор и помошник директор**, се консултираат со директорот на училиштето за тоа кои се процедурите и на кој начин ваква програма може да се воспостави и на кој начин истата би се вовела. Прашања кои се дискутираат со директорот:

1. *Што треба да преземе директорот за да се воведат еден ваков новитет во училиштето?*
2. *Која е процедурата која треба да се спроведе за да се воведат програмата?*
3. *Што се треба да содржи една ваква програма?*
4. *На кој начин да се спроведе програмата, а да не влијае негативно на воспитно-образовниот процес и на редовната настава?*
5. *Други прашања поврзани со воведувањето на ваква програма во училиштето.*

Учениците кои се во улога на **училишен психолог и педагог**, се консултираат со психологот и педагогот на училиштето, за предлози и иницијативи кои би можеле да бидат опфатени со оваа програма, а би придонеле за унапредување на добросостојбата на учениците и за нивната улога како служби во имплементацијата на програмата. Учениците, заедно со психологот и педагогот креираат препораки. Прашања за дискусија:

1. *Какви мерки и активности треба да се предвидат во програмата? Какви предлози и препораки сакаме да понудиме?*
2. *Кои цели и придобивки сакаме да ги постигнеме во насока на унапредување на развојот и добросостојбата на учениците?*
3. *На кој начин психолошко- педагошката служба ќе учествува во спроведувањето на програмата?*
4. *На кој начин да се спроведе програмата, а да не влијае негативно на воспитно-образовниот процес и на редовната настава?*
5. *Други прашања од кои ќе произлезат препораки за програмата.*

Учениците кои се во улога на **наставници** спроведуваат консултација со учениците, за да приберат предлози и мислења од нив за самата програма. Откако ќе ги консултираат учениците, на ниво на наставнички совет креираат предлози.

ШТО ТРЕБА ДА ОПФАТИ СИМУЛАЦИЈАТА?

Прашања за дискусија:

1. *Кои се моменталните потреби и интереси на учениците, а би се задоволиле со оваа програма?*
2. *Каков бенефит за учениците би сакале да постигнеме со оваа програма?*
3. *Какви мерки и активности треба да се предвидат во програмата? Какви предлози и препораки сакаме да понудиме?*
4. *На кој начин да се спроведе програмата, а да не влијае негативно на воспитно-образовниот процес и на редовната настава?*
5. *Други прашања кои се важни за воведувањето на програмата и дефинирање препораки.*

Важно е во целата оваа фаза, сите ученици, во различните улоги да запишуваат белешки од дискусиите и да формулираат препораки кои ќе бидат презентирани и дискутирани во следната фаза на симулацијата.

УТВРДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА И НЕЈЗИНАТА СОДРЖИНА

Откако учениците ќе ги завршат разговорите и консултациите со училишните служби, се спроведува заедничка средба со сите вклучени ученици кои се дел од симулацијата за да се креира самата програма за волонтирање и придонес кон заедницата. На оваа средба најпрво се презентираат предлозите од психологот, педагогот и наставниците, креирани во претходната фаза на симулацијата и истите се дискутираат и усвојуваат. Усвоените предлози се внесуваат во програма. Дополнително, директорот и помошник директорот ги претставуваат начините и механизмите на воведување на програмата. За донесените одлуки и заклучоци се креира соопштение.

СОСТАНОК ЗА РЕФЛЕКЦИЈА НА СИМУЛАЦИЈАТА

Одговорниот наставник и одговорниот ученик, по завршувањето на симулацијата спроведуваат сесија за рефлексија за да го видат задоволството на учениците и што е она што тие го научиле низ самата симулација. Рефлексијата треба да се спроведува врз основа на прашања со кои може да се види колку учениците подобро го разбираат процесот на носење одлуки во училиштето, дали подобро се запознаени со работата на училишните служби, кои се работите кои ги научиле преку симулацијата и слично.

ОПИС НА УЛОГИТЕ

ДИРЕКТОР НА СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Директорот има улога да раководи со училиштето и да носи одлуки согласно Законот за средно образование и Статутот на училиштето.

Во рамки на симулацијата, директорот треба да ги застапува интересите на училиштето и да носи одлуки кои се најдобри за училиштето. Ученикот кој ќе биде ставен во улога на директор ќе има за задача да го води целокупниот процес на носење на одлуки во рамки на симулацијата, вклучувајќи:

- Да ги свикува состаноците за дискусија и одлучување;
- За време на средбите да ја води и модерира дискусијата;
- Давање насоки на останатите ученици кои се во улога на други училишни служби;
- Да ги констатира и потврди одлуките кои ќе се носат низ симулацијата.

Од особена важност е ученикот кој е во улога на директор да се запознае со работните задачи и ингеренции на директорот на училиштето за да може квалитетно да ја спроведе својата улога во симулацијата.

ПОМОШНИК ДИРЕКТОР НА СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Помошник директорот е наставник од училиштето назначен да ја помага работата на директорот и да му асистира во раководењето на воспитно-образовниот процес.

Ученикот кој ќе ја добие оваа улога во симулацијата ќе има за задача да му помага на директорот во спроведувањето на процесот на носење на одлуката, вклучувајќи:

- Помош и поддршка при закажувањето и водењето на состаноците;
- Фаќање белешки и креирање записник од состаноците;
- Консултација со директорот за креирање заеднички ставови;
- Советување на директорот при носењето на одлуки.

ОПИС НА УЛОГИТЕ

ПСИХОЛОГ ВО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Училишните психолози работат директно со учениците и им даваат поддршка при справувањето со различни емоционални, социјални и академски предизвици со кои се соочуваат учениците, преку работа со индивидуи и групи на ученици, како и преку спроведување на различни активности во училиштето.

Во рамки на симулацијата, ученикот кој е во улога на психолог, учествува во процесот застапувајќи ги потребите и интересите на учениците. Психологот се труди да дава предлози со кои ќе се подобри благосостојбата на учениците, односно:

- Ги потенцира предностите и недостатоците за добросостојбата на учениците од предлог- одлуките кои се дискутираат;
- Дава предлози со кои се од интерес за учениците и нивната добросостојба;
- Дава предлози кои се во рамки на ингеренциите кои ги има.

ПЕДАГОГ ВО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Училишните педагози имаат улога да го следат воспитно-образовниот развој на учениците и да интервернираат во насока на поттикнување и поддршка на учениците постојано да се развиваат и да напредуваат.

Ученикот кој ќе ја има улогата на педагог во процесот на одлучување за прашањето кое е фокус на симулацијата треба да се грижи за ефектите од одлуката врз воспитно-образовниот развој на самите ученици. Предлозите и препораките кои ги дава во процесот треба да бидат во насока на унапредување на развојот на учениците и на бенефитите кои тие ќе ги почувствуваат. Во рамки на симулацијата педагогот се фокусира на:

- Дискусија за ефектите од одлуката врз развојот на учениците;
- Предлози и препораки кои би довеле до унапредување на воспитно-образовниот развој на учениците;
- Неговата улога во спроведувањето на одлуката и активностите кои би ги имал педагогот при спроведувањето.

Педагогот во процесот работи блиску со училишниот психолог.

ОПИС НА УЛОГИТЕ

НАСТАВНИЦИ- ЧЛЕНОВИ НА НАСТАВНИЧКИ СОВЕТ

Наставниците се оние кои во целост го спроведуваат воспитно-образовниот процес со учениците во рамки на часовите.

Оттука, наставниците можеби најдобро ги знаат потребите и интересите на учениците. Дополнително, наставниците кои се дел од наставничкиот совет учествуваат директно во процесите на носење на одлуки во училиштето.

Учениците кои ќе ја исполнуваат улогата на наставници-членови на наставнички совет, ќе учествуваат во процесот застапувајќи ги потребите и интересите на самите ученици, но и ќе водат сметка за ефектите на одлуката врз самата настава. Во рамки на симулацијата, наставниците ќе се фокусираат на:

- Потенцирање на потребите и интересите на учениците;
- Грижа за ефектите врз наставата;
- Консултација со учениците;
- Потенцирање на придобивките и недостатоците од одлуката врз учениците.

УЛОГА НА ОДГОВОРНИОТ НАСТАВНИК И УЧЕНИК

Одговорниот наставник и одговорниот ученик имаат обврска да го следат и насочуваат текот на симулацијата и да даваат инструкции во процесот.

На почетокот тие ја претставуваат симулацијата, даваат инструкции и ги распределуваат улогите на секој од вклучените ученици. Дополнително, одговараат на прашањата кои можеби ќе ги имаат учениците. Тие се задолжени да ја следат агендата и да го следат спроведувањето на секоја ода фазите предвидени со симулацијата. Исто така, интервенираат доколку симулацијата застрани од планираното и го смени текот во непосакуван правец.

Наставникот и ученикот се задолжени и за логистичкото спроведување на активноста, вклучувајќи спроведување и поврзување на учениците со службите, фотографирање на активностите кои се спроведуваат во текот на симулацијата, како и обезбедување на материјали потребни за симулацијата

АГЕНДА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА СИМУЛАЦИЈАТА

АКТИВНОСТ	ВРЕМЕ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ
Вовед и доделување улоги	30 минути
Средба со училишни служби	45 минути
ПАУЗА	15 минути
Пленарна сесија за носење на одлука	60 минути
ПАУЗА	25 минути
Процес за дефинирање на програма	60 минути
Утврдување на програма и нејзина содржина	60 минути
Креирање на соопштение за наставници и ученици	30 минути
Средба за рефлексija	30 минути